

Programmabegroting Ede 2019-2022

Algemene Beschouwing Ellen Out, Fractievoorzitter GroenLinks

Voorzitter,

Deze ProgrammaBegroting ziet er wat GL betreft boven verwachting uit. In korte tijd is het college er in geslaagd om de groeiende tekorten behoorlijk in omvang terug te brengen, terwijl de kwaliteit overeind wordt gehouden. Dat geeft ons het vertrouwen dat de doelen in het bestuursconvenant zullen worden gerealiseerd.

Wij zijn tevreden dat:

- duurzaamheid als een rode draad door alle beleidsvelden loopt,
- herstel van biodiversiteit hoog op de agenda staat
- zorgvuldig wordt gekeken naar oplossingen voor de tekorten op het sociaal domein, met behoud van kwaliteit van zorg.

Tegelijkertijd zien we ook ontwikkelingen in deze begroting die ons minder vrolijk stemmen. Zo wordt fors financieel bijgestuurd in het sociaal domein, terwijl er nog weinig zicht lijkt te zijn op de oorzaken van de tekorten. De kans bestaat dat de kwaliteit van zorg onbedoeld achteruit gaat.

We zien daklozen, zwervende jeugd en verwarde personen in toenemende mate uit de boot vallen zonder dat daar een plan van aanpak tegenover lijkt te staan om dit tegen te gaan.

We zien dat doelen tegen klimaatverandering landelijk fors worden opgeschroefd, maar ons routeplan nog altijd is gebaseerd op doelen van het vorige kabinet.

En we zien onvoldoende aandacht voor de verbetering van luchtkwaliteit en geluidsoverlast, terwijl de gezondheidseffecten daarvan inmiddels bekend zijn.

We willen nader stilstaan bij 4 belangrijke kernpunten

GroenLinks wil welvaart eerlijk delen en dat iedere inwoner zich onderdeel kan voelen van de gemeente Ede

De gemeente heeft indirect grote invloed op het besteedbaar budget van gezinnen en de toegang tot maatschappelijk voorzieningen. We waarderen de inspanningen om armoede en schulden te bestrijden. Maar er loopt een aantal zaken scheef, waarvoor wat ons betreft actie nodig is:

- Het percentage betaalbare woningen neemt af. De toevoeging was in 2017 15%. In het convenant is 22% uitgangspunt, met als doel dat iedereen in Ede goed en betaalbaar moet kunnen wonen. GroenLinks wil daarom herbezinning op rollen en verhoudingen van corporaties, gemeente en projectontwikkelaars. Graag horen we van het college of zij dit standpunt deelt en welke actie hierop wordt ondernomen.
- Er is veel discussie over de inkomenseffecten van de energietransitie. Mensen met hogere inkomens en eigen woningen kunnen rendabele maatregelen nemen, terwijl mensen met lagere inkomens – veelal op huurwoningen aangewezen – juist hogere lasten dreigen te krijgen.

Een gemeente kan dit maar beperkt beïnvloeden, maar wij vinden dat ons bestuur alles in het werk moet stellen, om scheefgroei te voorkomen. Het behouden van draagvlak voor de energie-omslag is hier sterk van afhankelijk. Wij zullen hiertoe met een motie komen.

- Wij zien dat het aantal dak- en thuislozen, zwerfjongeren en mensen met verward gedrag toeneemt. Graag willen wij van het college een verklaring voor deze toename en een toezegging dat er op korte termijn hiervoor een plan van aanpak komt.

GroenLinks wil menselijke zorg waarbij de kwaliteit voorop staat

Dat staat nu onder druk omdat de tekorten oplopen.

Naar onze mening is er binnen bestaande budgetten nog een wereld te winnen.

Oorzaken en effecten in kaart brengen zullen daarbij zeker helpen. Tot nu toe worden problemen gesignaleerd en wordt daarop zorg georganiseerd. Maar nu de kosten oplopen proberen we de toegang tot zorg af te remmen. GroenLinks wil dat we de oorzaken van de toenemende vraag achterhalen en dáár actie op ondernemen.

Wij wijzen in dat verband nadrukkelijk op de relatie met de invoer van Passend Onderwijs en het stijgend beroep op de jeugdhulpverlening.

GroenLinks wil eerst maatregelen nemen voor het verlagen van overheadkosten en het doorbreken van de negatieve effecten van marktwerking in de zorg, voordat we ingrijpen op de toegang en kwaliteit van zorg. Wat is de visie van het college hierop?

Overigens is het jeugdbeleid nu vooral gericht op het oplossen van individuele problemen en overlast. GroenLinks wil ook positief jeugdbeleid, samen met de jeugd vormgegeven. Wat vinden **zij** belangrijk en wat hebben **zij** nodig in Ede? Kan de wethouder aangeven wat hier bijvoorbeeld samen met de Jongerenraad in gebeurt?

In het hele sociaal domein zien we een verschuiving van uitvoering naar regie maar de uitvoerende ring (de zgn omliggende zorgstructuur) is door bezuinigingen klein. Bovendien lijkt er bij hulpverleners onvoldoende zicht op de mogelijkheden bij inschakelen van vrijwilligers. Vertrouwen, persoonlijke aandacht, continuïteit van zorg zijn essentieel voor het resultaat. Dat lijkt afgebouwd te worden omdat er ons inziens te sterk proces- en financieel gestuurd lijkt te worden en niet op maatwerk. College, creëren we hiermee niet de multiprobleem mensen of gezinnen van de toekomst?

GroenLinks heeft in de afgelopen jaren meerdere keren aandacht gevraagd voor de toenemende druk op professionals, vrijwilligers en mantelzorgers. De veranderingen bij de sociale teams lijken die druk verder te verhogen. Hoe wordt voorkomen dat het die kant opgaat? Graag een reactie van het college?

GroenLinks wil klimaatverandering tegen gaan

Zoals eerder aangegeven worden de taakstellingen om de CO2 uitstoot in 2030 te verlagen aanzienlijk aangescherpt (van 40% naar 55%). Het college wil versnelling in het proces van de omslag naar schone energie en dat onderschrijven wij van harte.

Het belangrijkste op korte termijn is dat we het uitnodigingskader duurzame energie-opwekking realiseren, waardoor we samen met inwoners en bedrijven grote stappen kunnen nemen in de omslag naar schone energie. Een grotere prioriteit op dit moment is nauwelijks denkbaar. De tijd dringt.

Daarnaast is het belangrijk dat ook particuliere woningbezitters worden gestimuleerd en goed worden geholpen om maatregelen te nemen om hun woningen te verduurzamen. Dat komt tot nu toe onvoldoende van de grond. Het energieloket en de promotiecampagne zijn

goede stappen geweest, maar er is meer nodig om de ontwikkeling te versnellen. Wij bereiden hiertoe een motie voor

GroenLinks wil een groene en schone wereld

Belangrijk speerpunt van GroenLinks is behoud en versterking van de biodiversiteit. Dat vormt de basis van ons bestaan en die is tot nu toe flink ondergraven. De balans weer herstellen wordt "a hell of a job!" Een duidelijke lange termijn visie lijkt ons hierbij onontbeerlijk. Wij hebben grote verwachtingen van het beleidsplan biodiversiteit.

Voor ons is ecologisch groenbeheer en natuurinclusief wegenbeheer daarbij essentieel. Dat betekent dat je met maaien, snoeien en kappen uitgaat van de cyclus en leefwijze van planten en dieren. Dit zou ook zomaar eens goedkoper kunnen uitpakken....

Het betekent ook dat bij onderhoud aan wegen en riolering uitgangspunt is dat bestaande bomen en groenvoorziening worden behouden. Als er noodzaak is voor vervanging worden bomen volledig gecompenseerd. Een Groenfonds kan hierbij een goed middel zijn.

In de begroting ontbreken maatregelen om luchtkwaliteit te verbeteren.

Gezondheid vindt het college heel belangrijk maar waarom wordt dan geen aandacht besteed aan de effecten van (ultra-)fijnstof? Hetzelfde geldt voor geluidsoverlast. De effecten daarvan op de gezondheid van onze inwoners zijn groot. Positief zijn de maatregelen voor aanpak van fijnstof rond agrarische bedrijven. Maar we missen plannen om gezondheid ook voorop te stellen bij regulering van het autoverkeer in onze woonwijken. Zoals bij de N224 waar tussen twee wijken nog 70 km wordt gereden en effecten van de A12 en A30 op met name Maandereng, Rietkampen, Veldhuizen en Kernhem. Onze fractie zal hiervoor met een motie komen.

Tot slot voorzitter,

Duurzaamheid loopt als rode draad door het convenant en door deze begroting.

Duurzaamheid betekent veel meer dan zonnepanelen plaatsen en vergroenen.

Het zit bijv ook in een integrale aanpak van (infrastructurele) projecten. Het niet goed op elkaar aansluiten van deel projecten en het steeds opnieuw open en dichtgooien van straten komt nog veel te vaak voor. Goede afstemming, gebruik van duurzame materialen en vooral zoveel mogelijk hergebruik dragen bij aan een duurzame gemeente, een duurzaam financieel perspectief en aan een duurzame relatie met onze inwoners.